

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Жданова О. М., Тучак А. М., Поляковський В. І., Котова І. В. Організація та методика оздоровчої фізичної культури і рекреаційного туризму. Луцьк: РВВ «Вежа» Волинського нац. ун-ту ім. Лесі Українки, 2000. 248 с.
2. Зайцев В. П., Манучарян С. В., Крамський С. М. Фізична рекреація – один із видів фізичної культури в контексті способу життя людини. *Слобожанський науково-спортивний вісник*, 2009. № 3. С. 221–224.
3. Круцевич Т. Ю., Безверхня Г. В. Рекреація у фізичній культурі різних груп населення: навч. посіб. К.: Олімпійська л-ра, 2010. 248 с.
4. Курамшин Ю. Ф. Засоби фізичного виховання. Теорія і методика фізичного виховання. К.: Олімпійська л-ра, 2008. 463 с.
5. Литвинчук О. М. Сутність оздоровчо-спортивного туризму як шлях збереження здоров'я студентської молоді.
URL: https://repo.btu.kharkov.ua/bitstream/123456789/2111/1/esprstp_2014_1_41.pdf (дата звернення: 12.04.2024)
6. Присяжнюк С. І. Фізичне виховання: навч. посіб. К.: Центр учб. л-ри, 2008. 504 с.

Д. В. Готько, І. С. Зігунова

*Сумський державний педагогічний університет
імені А. С. Макаренка*

ВИХОВНІ АСПЕКТИ СПОРТИВНОГО ТУРИЗМУ В ПІДГОТОВЦІ МОЛОДІ ДО ВІЙСЬКОВОЇ СЛУЖБИ

Військово-політична ситуація, яка на сьогодні склалася в Україні через військові дії, вимагає від громадянського суспільства вживати заходів щодо патріотичного виховання молоді та їх підготовки до вступу у військові підрозділи держави. Так, у статті було висвітлено питання виховання молоді засобами спортивного туризму під час військової підготовки. Було виділено та окреслено декілька видів виховання, а саме: фізичне, патріотичне, трудове, моральне та екологічне виховання.

Ключові слова: *виховання, спортивний туризм, військова підготовка.*

The military-political situation that has developed in Ukraine today due to military actions requires civil society to take measures for the patriotic education of young people and their preparation for joining the military units of the state. Thus, the article highlighted the issue of educating young people by means of sports tourism during military training. Several types of education were identified and outlined, namely: physical, patriotic, labor, moral and environmental education.

Keywords: *education, sports tourism, military training.*

На сьогодні перед Україною постають різні виклики, що вимагають від громадян глибоких знань, високого рівня патріотизму і готовності захищати свою державу та її суверенітет. Вдосконалення підходів до військово-патріотичного виховання молоді є важливим завданням, яке допомагає суспільству зміцнювати свою стійкість й адаптуватися до сучасних загроз та викликів [1].

Мета роботи – охарактеризувати виховні аспекти спортивного туризму, що формують готовність молоді до військової служби.

Аналіз теоретичних і практичних засад підготовки американських військовослужбовців вказує на те, що в Збройних силах США термін «виховання», зазвичай, не використовується. Також в американській армії не існує чітких відмінностей між поняттями «виховання» та «навчання». Виховання частіше визначають як процес «політичної освіти» та «формування морального духу» молоді [2].

У нашій країні військово-патріотичне виховання є невід'ємною складовою процесу громадянської освіти, спрямованої на формування свідомих, відповідальних та активних членів суспільства. Правильна організація навчально-виховного процесу молоді є ключовим чинником у формуванні державницького мислення, передбачає розвиток практичних умінь і навичок підростаючого покоління, що дозволяє ефективно вирішувати різноманітні завдання, враховуючи інтереси своєї країни.

Разом з тим, на даний час рівень фізичної підготовленості молоді в нашій державі викликає значне занепокоєння, оскільки однією з ключових проблем є відсутність уніфікованої системи фізичної підготовки, яка б включала ефективну організацію, контроль і об'єктивне оцінювання набутих фізичних навичок. Корективів додає і дистанційна форма навчання та «гаджетоманія», що зумовлює недостатність фізичної рухової активності гіподинамію та малорухливий спосіб життя молодих людей [5, с. 122].

Спортивний туризм є важливим елементом підготовки молодих людей до військової служби. Психолого-педагогічні аспекти цієї діяльності не лише сприяють розвитку фізичної витривалості, а й формують психологічну стійкість, командний дух і навички адаптації до швидко змінюваних умов навколишнього середовища [3].

Окрім того, цей вид активності також сприяє розвитку ключових навичок, таких як лідерство, ефективна взаємодія в групі та вміння вирішувати складні ситуації. Набуті компетенції під час занять спортивним туризмом є надзвичайно важливими для майбутньої військової служби, адже молоді люди часто зіштовхуються зі стресовими ситуаціями упродовж виконання обов'язків та необхідністю швидко приймати рішення [3].

Виділяються декілька видів виховання, що мають значний вплив на готовність молоді до військової служби:

1. Фізичне виховання – основа фізичної підготовки молоді, яка формує витривалість, силу, швидкість, координацію. Туристсько-спортивна підготовка покращує фізичний стан, розвиває фізичні якості, що є надзвичайно важливим для виконання завдань під час військової служби засобами участі в туристичних походах і змаганнях зі спортивного туризму [6].

2. Патріотичне виховання включає формування глибоких патріотичних почуттів до батьківщини, готовності захищати її цілісність та національні цінності. Заняття спортивним туризмом розвиває почуття поваги до батьківщини, її природного різноманіття та історико-культурної спадщини. Нині актуальність військово-патріотичного виховання зростає в контексті необхідності об'єднання суспільства та його сталого розвитку. Важливо, щоб молодь усвідомлювала свою роль у забезпеченні національної безпеки.
3. Трудове виховання підкреслює важливість праці та відповідальності за свою діяльність. Військова служба вимагає не лише фізичних зусиль, а й вміння працювати в команді, швидко і якісно виконувати поставлені завдання. Заняття спортивним туризмом найкраще розвивають трудові навички під час роботи на користь туристської групи, для її життєзабезпечення [1].
4. Моральне виховання полягає у формуванні етичних цінностей, таких як чесність, відповідальність, справедливість, які є основою для формування надійних та етично свідомих військовослужбовців. Заняття спортивним туризмом розвивають зазначені якості, оскільки долати труднощі приходиться у складі колективу, з яким також необхідно вміти співпрацювати. Досвід, отриманий під час подолання природних перешкод, сприяє формуванню впевненості молоді у власних силах, розвитку навичок критичного мислення та здатності не боятися труднощів [3].
5. Екологічне виховання формується у молоді під час здійснення туристсько-спортивних походів та організації змагань зі спортивного туризму і спортивного орієнтування. Перебування на природі формує у молоді всебічні знання про навколишнє середовище, має ціннісні орієнтирами стосовно збереження природи, розвиває екологічне мислення, формує свідоме ставлення до природних ресурсів, мотивує до активної участі в природоохоронних заходах [4].

Висновки. Таким чином, інтеграція різних видів виховання під час занять спортивним туризмом є важливим кроком у підготовці молоді до викликів сучасності, що дозволить не лише поліпшити фізичну форму, а й підготувати адаптованих до труднощів, психологічно стійких, трудолюбивих, вмотивованих молодих людей, здатних ефективно діяти у складних ситуаціях та готових до захисту держави під час військової служби.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Грабовський Ю. А., Скалій О. В., Скалій Т. В. Спортивний туризм: Навчальний посібник. Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2008. 304 с. URL: http://tourlib.net/books_ukr/grabovsky.htm (дата звернення: 04.03.2024)
2. Грязнов І. О., Мірошніченко В. І. Патріотичне виховання військовослужбовців у зарубіжних збройних силах. *Збірник наукових праць Серія: Педагогічні та психологічні науки / Національна академія Державної*

- прикордонної служби України імені Б. Хмельницького. Хмельницький: Видавництво НАДПСУ, 2010. № 52. С. 19 – 22. URL: <https://dspace.nadpsu.edu.ua/bitstream/123456789/1423/1/769-%D0%A2%D0%B5%D0%BA%D1%81%D1%82%20%D1%81%D1%82%D0%B0%D1%82%D1%82%D1%96-1432-1-10-20210616.pdf> (дата звернення: 04.03.2024)
3. Дем'янчук О., Єрко І., Войтович І., Єрко А., Войтович В., Мордик М. Методи та засоби підготовки в спортивному туризмі. URL: https://www.researchgate.net/publication/336212089_Metodi_ta_zasobi_pidgotovki_v_sportivnomu_turizmi (дата звернення: 02.03.2024)
 4. Дмитрук О. В., Щур Ю. В. Спортивно-оздоровчий туризм: навчальний посібник. К.: Альтпрес, 2008. 280 с.
 5. Ніканоров К., Співак М. Проблеми фізичного виховання та гарантування особистої безпеки молоді в допризовному віці. *Фізичне виховання, спорт та здоров'я людини: досвід, проблеми, перспективи (у циклі Анохінських читань)*: матеріали ІХ Всеукраїнської науково-практичної онлайн конференції (10 грудня 2021 р., Київ) /за заг. ред. О. В. Ярмолюк. К.: Ун-т імені Бориса Грінченка, 2021. С. 122 – 125. URL: https://fzfv.kubg.edu.ua/images/stories/Departaments/ilid/ksp/rizne/%D0%A2%D0%B5%D0%B7%D0%B8_%D0%9A%D0%BE%D0%BD%D1%84%D0%B5%D1%80%D0%B5%D0%BD%D1%86%D1%96%D1%8F_%D0%A4%D0%97%D0%A4%D0%92%D0%A1_%D0%93%D1%80%D1%96%D0%BD%D1%87%D0%B5%D0%BD%D0%BA%D0%BE_2021.pdf (дата звернення: 02.04.2024)
 6. Шалар О., Еделев О., Стрикаленко Є. Фізична підготовка туристів-пішоходників до змагань. *Scientific Collection «InterConf»*. № 162. 2023. С. 261 – 270. URL: <https://archive.interconf.center/index.php/conference-proceeding/article/view/4069> (дата звернення: 02.04.2024)

С. О. Драган, В. М. Зігунов

Сумський державний педагогічний університет
імені А. С. Макаренка

ОСОБЛИВОСТІ ФУНКЦІОНУВАННЯ ТУРИСТИЧНОГО БІЗНЕСУ У СФЕРІ ВОДНОГО ТУРИЗМУ В ПРИФРОНТОВОМУ РЕГІОНІ

У роботі аналізується процес адаптації місцевого туристичного бізнесу Сумської області до нових реалій, спричинених воєнними діями. Розкриваються особливості надання туристичних послуг у водному туризмі на основі впровадження тематичних заходів на воді, як відповіді на встановлені військовим станом обмеження. Висвітлюються ініціативи щодо організації туристсько-культурних подій, які сприяють позиціонуванню громади та підтримці місцевої економіки. Акцентується увага на значенні кваліфікованих інструкторів для забезпечення туристських заходів у водному туризмі. Окреслюються нові можливості для туристської рекреації у відновленні регіону після війни.

Ключові слова: туристичний бізнес, регіон, водний туризм, SUP-бордінг, інструктори, воєнні дії.